

Tjockfot *Burhinus oedicnemus* för första gången anträffad i Västmanland

Gunnar Lignell

I denna uppsats redovisas ett märkligt fynd av en i Sverige mycket sällsynt uppträdande fågelart. Författaren har, med stöd av fyndbeskrivning och ett brev från observatören, sammanfattat fakta kring fyndet liksom något om arten i övrigt.

På ett hygge nära Hägernäs söder om sjön Norrmogen i Lindesbergs kommun gjordes den 15 juli 1988 det första fyndet av tjockfot i Västmanland. Observatör var en polsk gästforskare vid namn Grzegorz Mikusinski, som tillfälligt var stationerad vid Grimsö forskningsstation. Fyndet är granskat och godkänt av SOF:s raritetskommitté.

Fågeln observerades under ca två minuter på ungefär 30 meters håll när den flög runt ett nyligen upptaget hygge. Observationen ägde rum vid vackert väder i medljus/sidljus och med en handkikare 10x50 som hjälpmedel. Fågeln hade ett starkt och högt storspovsliknande läte i flykten. Fågeln försvann i sydostlig riktning.

Mikusinski hade ej tidigare sett tjockfot, men har i brev meddelat att han spontant, efter några sekunder, var klar på vilken fågel han hade att göra med.

Tidigare fynd i landet

Tjockfoten är en sällsynt gäst i Sverige. Fyndet i Hägernäs är det 20:e i landet (Hirschfeld 1989). Under perioden 1976-87 gjordes endast tre observationer i landet. Fynd finns från alla årets månader utom mars, april och december. Huvuddelen av fynden har gjorts under andra

halvåret. Tjockfoten är påträffad så långt norrut som i Vännäs i Västerbotten (Alström 1986).

Utseende

Lars Jonsson (1977) karakteriserar tjockfoten som "en särpling bland Europas fåglar". Enligt Jonsson ger den associationer till en reptil eller urfågel. Vingarnas vita band och fläckar är mycket tydliga i flykten. Näbben är gul, kort och kraftig med svart spets. Den verkar långstjärtad när den flyger. Storleksmässigt är den ungefär lika stor som en rödspov, d.v.s. drygt 40 cm (Bruun & Singer 1978).

Läte

Påminner om storspovens rullande, visslande ljud. På marken åstadkommer den också läten som liknar strandskatans.

Vanor och utbredning

Tjockfoten är huvudsakligen aktiv under skymning och natt. Den lever av sniglar, insekter, maskar och andra landlevande evertebra-ter. Men den kan även ta så stora djur som möss, fågelungar och grodor.

Tjockfoten minskar i hela nordvästra Europa och har försvunnit som häckfågel i Holland,

Västtyskland och ev. även från Östtyskland. Närmast häckar den i Polen, där den dock minskat kraftigt sedan andra världskriget.

Där den finns föredrar den landskapstyper som hedar, betesmarker, alvar, dynområden, stränder, magra steniga betesmarker och liknande biotoper. Den har också på senare tid anpassat sig till andra kulturskapade miljöer som extensivt brukad jordbruksmark och kalhyggen. Mellaneuropas döende barrskogar kanske i sinom tid kommer att erbjuda goda tjockfotsbetingelser.

Europas nordliga och östliga populationer av tjockfot är huvudsakligen flyttfåglar. I andra mildare delar av Europa kan fåglarna vara kvar under hela året. Ringmärkningsåterfynd tyder på en SSV-SV flyttningsriktning.

Litteratur

- Alström, P. 1986. Sällsynta fåglar i Sverige 1984 - rapport från SOF:s raritetskommitté. *Vår Fågelvärld* 45: 61-72.
- Bruun, B. & Singer, A. 1978. *Alla Europas fåglar i färg*. 4:e uppl. Bonniers. Stockholm.
- Cramp, S. (ed.). 1983. *The Birds of the Western Palearctic*. Vol. III. Oxford University Press. Oxford.
- Hirschfeld, E. 1989. Sällsynta fåglar i Sverige 1988 - rapport från SOF:s raritetskommitté. *Vår Fågelvärld* 48: 447-463.
- Jonsson, L. 1977. *Fåglar i naturen* 3. Sjö, å, träsk och åkermark. Wahlström & Widstrand. Stockholm.

Gunnar Lignell, Jaktplansgatan 1 B, 723 48 Västerås

Tjockfot. Teckning: Tomas Pärt.

